

Vicariorum suorum, si forte iidem Vicarii, Diocesani ipsi absentibus, praesentes fuerint, procedatis.

§. 1. Ut autem in commissio vobis Inquisitionis huiusmodi negotio, liberius procedere valeatis, procedendi iuxta traditam vobis formam, Diocesani etiam, & Vicariis praedictis irrequisitis, contra illos, qui publice pravitate huiusmodi confessi fuerint in iudicio coram vobis, & sua obstinata malitia ab errore non poterunt revocari, vobis, & singulis vestrum, plenam, & liberam concedimus auctoritate praesentium potestatem.

Datum Lateran. tertio Idus Januarii, Pontificatus nostri Anno tertio.

Dat. die 11. Januar. 1257. Pont. An. III.

XXXVII.

Erectio Sedis Episcopalis in Civitate Aquilae.

Ex Regest. Vatic.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Comuni Aquilani. Fidelibus nostris in perpetuum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Terra Aquilae Encomium.

Utae fidei claritate conspicua Terra vestra, & lucidis in se, ac magnificis proficit actibus, & aliis Civitatibus Regni Siciliae spectabili sectandae probitatis exemplo libertatis amplectendae profectum manifeste propinat: propter quod Terra eadem, qua a mentium fundatione suorum gestorum nobili ingenuitate conspicitur, sic apud proximos, & remotos multipliciter redditur suorum processuum firmitate laudabilis, & penes nos, & Apostolicam Sedem praecipuis attollenda favoribus, & gratiis potioribus honoranda, quod non solum per singulas eiusdem Regni Urbes clare resonat suae praecox bonitatis, sed & longius tuba intonat laudis eius, suaeque remotius acta volantis fama diffusionem notescunt, & nos, dictaque Sedes totis affectibus ducimur, ut congruis eam sublimemus honoribus, & condignis gratiis exaltemus. Attendentes igitur sinceram devotionis constantiam, & indeficientis fidei firmitatem, quibus Terra eadem erga Romanam Ecclesiam pollere dignoscitur, ac volentes ex hoc affectus nostri plenitudinem, quem habemus ad illam ostendere per effectum. Penitentes etiam, quod omnes fere habitatores Furconis, & Amiterni, videlicet ab Urno putrido, & Bessi, ac Rivo Gambarario usque Cornu, & Montem Rigalem incolatum suum ad praedictam Terram transfuisse dicuntur. Considerantes insuper, quod vos tamquam Orthodoxae cultores, & amatores Fidei Ecclesiam Sancto- rum Maximi, & Georgii de Aquila, quam de novo constituitis, & quam cum instantia petitis in Cathedrali auctoritate Apostolica erigi, bonis vestris temporalibus secundum facultates vestras iam laudabiliter dotare cepistis, unum Molendinum, & dimidium, & duo alia Sedilia pro construendis duobus aliis Molendinis liberaliter concedendo, prout in Instrumento publico confecto exinde plenius perspeximus contineri, vestris supplicationibus inclinati praedictam Terram Aquilae, quam sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, de fratrum nostrorum consilio, & plenitudine potestatis

Causae Episcopalis dignitatis ei concedenda.

Terram eandem in Civitate erigere.

statuimus esse de caetero Civitatem, Episcopalem Dignitatem concedentes eidem, ac Furconensem Sedem cum omnibus suis iuribus, dignitatibus, & honoribus, praesertim cum ad Venerabilis Fratris nostri Berardi Episcopi, & dilectorum filiorum Magistri Angeli Cappellani nostri Archipresbyteri, & Capituli quondam Furconen. vota concurrant ad praedictam Ecclesiam Sancto- rum Maximi, & Georgii de Aquila, quam deinceps Cathedrali esse decernimus, transferentes, constituendo, ut de caetero loci Praeful non Furconen. sed Aquilen. Episcopus nominetur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum, Protectionis, Constitutionis, Concessionis, & Translationis infringere &c.

Datum Laterani per manum Magistri Rolandi Sanctae Romanae Ecclesiae Vicecancellarii decimo Kalendas Martii, Indictione decimaquinta, Incarnationis Dominicae anno millesimo ducentesimo quinquagesimo septimo, Pontificatus vero Domini Alexandri Papae Quarti anno tertio.

Et Episcopatu donatur.

Dat. die 10. Febr. 1257. Pontific. Anno III.

XXXVIII.

Litterae Cruciae contra Boleslaum Calvum, Legnicensis Ducem.

Ex Dugloss. Hist. Polon. Tom. I. lib. 7.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei Venerabilibus Fratribus Maydeburgensi, & Gnesnensi Archiepiscopis, eorumque Suffraganeis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Non absque multa cordis amaritudine iamdudum accepimus, quod Venerabili Fratre nostro Episcopo Wratislaviensi, ad Villam Gorka suae Diocesis, ubi quondam Ecclesiam erat consecraturus, divertente, Nobilis Vir Dux Slesiae associatis sibi quibusdam iniquitatis filiis, eundem Episcopum, Praepositum, & Herardum Presbyterum Canonicum Wratislavienses, capere usu sacrolegi non expavit, Episcopum ipsum ad quoddam Castrum suum, reverentia Pontificali postposita fere nudum abducens, degustaturum ibidem angustias carcerales. Propter quod de ipsius Ducis, prout ad nostrum spectat officium, salute solliciti per Venerabiles Fratres nostros Archiepiscopum Gnesnensem, necnon Cracoviensem, & Wratislaviensem Episcopos moneri cum mandavimus, ut ipsum, ac etiam alios cum eo captos, absque difficultate aliqua, pristinae restituens libertati, eos libere abire permitteret, & de ablatiis rebus, & irrogatis iniuriis ipsi Episcopo, & Ecclesiae restitutionem, & satisfactionem plenariam impensurus. Verum eodem Duce tam salutaria parvi pendendo monita, ac eligente in suo scelere perire potius, quam parere, praefati Archiepiscopus, & Episcopi, prout a nobis in mandatis acceperant, ipsum, & omnes eius in hac iniquitate consiliarios, & fautores excommunicatos facientes publice nunciari, supposuerunt Terram ipsius, necnon, & locum, ad quem ipsum declinare contingeret, quamdiu ibi esset Ecclesiastico interdicto: spe tam eis, quam nobis per hoc apposita, quod ipse sic percussus, do-

Episcopus Uratislaviensis a Boleslao captus, & carceri mancipatus.

Monitus PP. Dux de eo libertati restituendo.

Monita spernens ab Archiepiscopo Gnesnensi, excommunicatur.

Constitutis temporis peiora parat.

dolens ad penitentem se, cum devotione reurreret congrua culpa suae requirendo remedia, praesertim cum salubrem nonnunquam sibi doloris immensitas inveniat medicinam. Porro idem Dux malleum Ecclesiae, velut stipulam reputans, adhuc in sua perseverat obfirmatus malitia omnino contempta Ecclesiae Disciplina, & quod ad cumulum suae damnationis magis accedit, eos nunc validioribus, quam prius, afficit poenis, & tormentis; pedes enim ipsius Episcopi, qui calceati esse debent in Evangelium, pacis, ferreis nexibus alligantur: & qui gregem suum Sacrae Praedicationis ubere deberet reficere nunc in sibi Carceris ergastulo detinetur, interdicto sibi Cappellani sui suffragio, cui in confessione conscientiam pandere valeat, & cum quo possit interdum saltem Missarum officia celebrare. Equidem cum eo, & nos talis injuria vulnerat, & non levem nobis impressurae maeritiam, ad procedendum contra Ducem ipsum acrius nos invitat. Nam verisimilitudo non tolerat, ut patiente tanto Ecclesiae membro, caput non langueat, aut expers doloris existat. Si ergo commissum est nobis licet indignis, & coram gregis dominici sollicitam gerere, & medelam sauciatis vulneribus adhibere. quomodo Ducem ipsam per mortales campos, per iter mortis ultra patiemur discurrere? quin ipsum ad pacis salutis reducamus. Cumque infirmum salutaris respuat, querat noxia, & plerumque desideris contrariis argeamus: Quomodo Ducem ipsum, tamquam laborantem, frenes, impiae relinquemus voluntatis arbitrio, quin ipsi quantumque invito amara salutis propinemus? ut id ad curam sanus fuisse cognoscat, quod infirmum non poterat praesentire. Sane postquam idem obstinatus spirituales medicinae respuit, postquam Petri gladium, prout congruit non attendit: quid superest, nisi ut extrahatur materialis gladius contra ipsum? Et ad quod levi medicamine voluntarius induci non potuit, poenae saltem formidine pertrahatur invitus. En habitatores Poloniae filios speciales relinquemus expositos illi discrimini, quod ex tam detestabili facto ipsorum imminet regioni? erat enim in tam enormi excessu patientia nostra tanta, ut & negligentius nomen assomat, & vere patientius nomen perdat. Et quidem quantumcumque ob generositatem ipsius, & suorum progenitorum merita, haecenus detulissimus eidem, id tamen ulterius non patitur praedicti criminis magnitudo. Accusat enim ipsum Carcer, arguunt vincula, ac contra ipsum Deum, ac homines provocat ad vindictam. Caeterum more pii Patris, qui sententiam cito convertit in veniam, & redire non perire cupit filium, adhuc experiri, si de fragmentis conscientiae suae, quae velut lagena sigula est, grandi contritione confracta, aliqua testa permanserit devotionis igniculi retentiva, Universitatem vestram rogamus, & hortamur attente in virtute sanctae obedientiae vobis districtae praecipiendo mandamus, quatenus praefatum Ducem super liberatione ipsius Episcopi, & aliorum, necnon super praemissis omnibus monentis, & moneri, & induci efficaciter faciatis) quod si monitis vestris (quod abest) pertinaciter aures obduraverit cordis sui, ex tunc singuli vestrum in suis Civitatibus, & Diocesibus pro li-

Quam de hac re suscipere debet Alexander cura.

Monendus itaque de Cruciatu contra ipsum inducenda.

beratione ejusdem Episcopi, contra Ducem ipsum, juxta datam vobis a Deo prudentiam per se, vel per alios viros ad hoc idoneos praedicetis verbum Crucis. Nos enim omnibus vere poenitentibus, contritis, & confessis, qui ad praedicationem vestram eam susceperint, & in propriis personis liberationem huiusmodi fuerint profecti, illam suorum peccaminum veniam clarigimur, quae in Terra Sanctae subsidium personarum accedentibus in generali Concilio est concessa. Debent enim ad deliberationem huiusmodi fideles Christi non remissi, sed ferventes, & voluntarii reperiri, quin per detentionem ipsius illi gravis irrogatur injuria, cujus legatione fungitur, & qui in suis ministris honorari se asserit, atque sperni.

Datum Laterani, tertio Kalendas Aprilis Pontificatus nostri Anno tertio.

Indulgentiae Crucis signa concilii.

Dat. die 30. Martii 1257. Pontific. Anno III.

XXXIX.

Quod Regulares admitti debeant in Universitate Studiorum Parisien.

Ex Regest. Vaticani.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei Venerabili Fratri Episcopo Parisien. salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Licet olim pro Studij Parisien. conversatione quadam circa Studium ipsum de Fratrum nostrorum consilio duxerimus ordinanda, prout in litteris nostris exinde confectis, quae quasi lignum vitae incipiunt plenius continetur: Nonnulli tamen Magistri, & Scholares Parisien. quasdam colligationes, & obligationes nefarias ad invicem, ut audivimus inierunt, per quas Scholares Religiosi, & alii non possunt libere, sicut volunt Scholares, maxime Sacrae Legis pro lectionibus, & disputationibus audiendis intrare, alias etiam non sine Apostolicae Sedis injuria, & impedimento dicti Studij, ac salutis Animarum dispendio intentionem nostram circa effectum ordinationis ipsius evacua- re multipliciter moliantur. Volentes igitur, & auctoritate praesentium statuantes, quod Scholares omnes tam Religiosi, qui de Praelatorum suorum licentia morantur in Studio, quam etiam Saeculares libere valeant, ubi volunt, lectiones, & disputationes audire, quodque praefata nostra ordinatio ab omnibus Magistris, & Scholaribus Parisien. existentibus reverenter, & humiliter observetur, necnon quod dilecti filii Praedicatorum, & Minorum Ordinum Fratres, ac alii Religiosi, qui Parisiis fuerint pro tempore Doctores Theologicae facultatis, seu Scholares ipsorum in consortium, & Collegium, seu Societatem aliorum Magistrorum, & Scholarium Parisien. recipiantur, simpliciter, & efficaciter habeantur, & quod Parisien. Studium praeter tenorem ordinationis ejusdem, aut absque Sedis Apostolicae licentia speciali nullatenus alibi transferatur. Omnes, qui contra hoc salubre Statutum nostrum venire, vel occasione praesentium, aut aliarum litterarum nostrarum directarum tibi, quae incipiunt: Sanctis Processibus Studium ipsum conturbare praesumpserint omnibus Ecclesiasticis Beneficiis decernimus esse

Leges contra Regulares ab Universitate Parisien. editas.

Regulares in ea recipiendi.

Studium vero aliud non transferendum.

Omnes ordinationes contra Constitutiones Apostolicas factas irritat.

De publicandis hinc Litteris, pennis que committis executionis.

Obstantium derogatio.

Dat. die 27. Junii 1257. Pont. An. III.

Ibidem.

se privatos, & ab ordinum executione suspensos. Omnes autem obligationes etiam juramento firmatas a Magistris, & Scholaribus memoratis contra ordinationis, aut litterarum superius expressarum, seu presentium tenorem praesumptas, vel in posterum praesumendas, necnon compositionem inter eosdem Fratres Praedicatorum ex parte una, & Magistros, & Scholares ex altera, contra ordinationem ipsam nobis irrequisitis inquam tamquam iniquam, & temerariam penitus irritamus. Ut igitur a supradictorum observantia nullus se possit per ignorantiam excusare. Fraternitati tuae per Apostolica scripta in virtute obedientiae districte praecipiendo mandamus, quatenus tenorem praesentium qualibet occasione, & dilatione, ac appellatione cessante per se, vel per alios publicare Parisius non omittens, si qui contra praedictorum aliquid venientes privationem incurrerint memoratam; tu illos, ad quos Beneficiorum ipsorum collatio spectare dignoscitur, per litteras tuas sine mora demandes, ut infra quindecim dies post receptionem ipsarum omni occasione cessante beneficia illorum, de quibus videris expedire, conferant Personis idoneis, & Ecclesiae Romanae devotis. Quod si facere neglexerint tu illa conferre personis hujusmodi non postponas. Non obstantibus appellationibus, & exceptionibus, aut occasionibus quibuscumque, sive litteris, vel indulgentiis ab Apostolica Sede concessis, per quas praeccepti nostri executio in hac parte impediri valeat, vel differri, aut de quibus plenam, & expressam, seu de verbo ad verbum oporteat in praesentibus fieri mentionem, seu etiam quod dicti Fratres omnibus litteris Apostolicis impetratis, & impetrandis renunciasse dicuntur, quando in compositio ne hujusmodi confenserunt. Praesertim cum ipsam nullam esse, ac jamdictas Apostolicas litteras in suo robore remanere velimus, & ipsas tibi, ac eisdem Fratribus ab earum detentoribus exhiberi, quos ad id si necesse fuerit per Censuram Ecclesiasticam appellatione remota compellas. Praecceptum nostrum quod ex toto cordis affectu tibi dirigimus, taliter impleturus, ut efficacis obedientiae gaudeamus in te promptitudinem invenisse. Alias autem pro firmo teneas, quod indignationem nostram contra Personam tuam licet ipsam in Christo sincerissime diligamus gravissime provocabis. Quod enim super hoc inveneris, & feceris, nobis per tuas litteras fideliter intimare procures.

Datum Anagnini quinto Kalendas Julii Pontificatus Nostri Anno tertio.

X L.

Excommunicatio illorum, qui in Regno Franciae, Statuta contra Immunitatem Ecclesiasticam edita observant.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis per Regnum Franciae constitutis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Improbis quorundam volentes, prout cum Deo possumus, refragari conatibus, qui Ecclesias, & Personas Ecclesiasticas

Excommunicatio, de qua in Rubrica.

Hac sententia ubilibet publicanda.

Obstantium derogatio.

Poenae contra contumaces.

Dat. die 9. Julii 1257. Pont. An. III.

Revo-

ipsarum, quantum in eis est libertate subversa, dejicere in divini Nominis injuriam moluntur; felices recordationis Honorii, & Innocentii Romanorum Pontificum Praedecessorum nostrorum vestigiis inharendo, excommunicamus omnes illos, qui de cetero servari fecerint Statuta edita, usus, & consuetudines introductos contra Ecclesiasticam libertatem, nisi ea de Capitularibus suis infra duos menses post hujusmodi publicationem Edicti nullatenus ulterius reformanda fecerint amoveri. Excommunicamus quoque Statuarios, & Scriptores Statutorum ipsorum, necnon Dominos, Potestates, Consules, Rectores, & Consiliarios locorum, ubi de cetero hujusmodi Statuta, usus, & consuetudines edita fuerint, vel servata, necnon & illos, qui secundum ea praesumpserint judicare, vel in publicam formam scribere judicata. Cum igitur vobis praecipue, quos praedictae libertatis propugnatores esse oportet, constantes ex officio impositae necessitatis incumbat pro Sanctuario Domus Domini, ne in conculcationem veniat, resistere viriliter ascendentibus exaduerso, ut Ecclesia Dei adversus exteriores insultus muros fortitudinis habere probetur non parietes inclinatos, Fraternitati vestrae per Apostolica scripta in virtute obedientiae districte praecipiendo mandamus, quatenus Edictum hujusmodi tam in Provincialibus Conciliis, & Episcopalibus Synodis, quam alibi per vestras Civitates, & Dioeceses solemniter publicantes, ipsum contra eos, qui in illud commiserint in violabiliter observetis, & faciatis usque ad satisfactionem plenariam observari. Contradictores per Censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Non obstante si eorum aliquibus sit indultum, quod ipsi excommunicari, vel eorum Terrae nequeant subijci Ecclesiastico interdicto. Ita tamen quod si quis in laqueum praedictae Excommunicationis incidit, a nemine absque speciali mandato Sedis Apostolicae, nisi forsan in mortis articulo absolvatur, & si secus praesumptum fuerit, id volumus non tenere. Quod si forsan super hoc inventi fuerint aliqui pertinaces eis denunciare curetis expresse, quod ipsi, nisi resipuerint feudis, si qua tenent, ab Ecclesiis merito ingratitudinis privabuntur, & eorum proles a Clericatu, & Ecclesiasticis Beneficiis, praesertim in Cathedralibus Ecclesiis, excludentur, cum dignum sit talium posteros ab uberibus pie Matris avelli penitus, & arceri, qui eam vipereis audent moribus lacerare, retributione maligna pro dilectione odium impendentes. Clerici quoque, qui cum talia committentibus permanent, nisi post propositam, aut saltem publicatam eis super hoc monitionem vestram ab ipsorum obsequiis omnino recesserint, omnibus Ecclesiasticis Beneficiis, & Clericatus privilegio noverint se privandos, cum qui propriae professionis, & ordinis Insectatores amplectitur, & benedicens inique agentes favore approbat in suis desideris, peccatores merito debeat a fructibus suis cognitus reprobari.

Datum Viterbii nonis Julii Pontificatus Nostri Anno Tertio.

moderati, vel irritati curet.

Ibidem.

Exordium.

Causae revocationis.

Revocatio.

Clausula.

Datum die 3. Aug. 1257. Pont. An. III.

Statuta de quibus in Rubrica.

Mantuanus Episcopus committitur ea.

XLI.

Revocatio Indulgentiarum Archiepiscopis, & Episcopis concessorum super non visitatione Sacrorum Liminum ad tempus.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Importuna multorum instantia, quam ne quid interdum repulsa repellere felicis recordationis Innocentium Papam Praedecessorem nostrum, & nos aliquando coarctavit, ut cum votis eorum benignitas Sedis Apostolicae quodammodo tracta concurreret, non ex voto. Sane nonnulli Ecclesiarum Praelati obtulerunt sibi per Sedem Apostolicam importune concedi, ut non teneantur, Sedem eandem usque ad certa tempora visitare contra formam praestiti juramenti, ex quo illud evenit inconvenientem, quod Apostolicae Sedis Dignitas rarius visitatur in derogationem reverentiae, quae ab omnibus debetur eidem, utpote quae mater existit Ecclesiarum omnium, & magistra. Nos igitur volentes super hoc salubri remedio providere, ac Romanam Ecclesiam, quae super omnes alios ordinariae potestatis obtinet principatum, congruis honoribus frequentari, praesertim cum non sit facile recedendum ab eo, quod a Praedecessoribus nostris super hoc diu excogitatum extitit, & obtentum, de Fratrum nostrorum consilio indulgentias, & concessiones hujusmodi Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, & aliis Ecclesiarum Praelatis concessas auctoritate praesentium revocamus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae revocationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Viterbii tertio nonas Augusti Pontificatus Nostri Anno Tertio.

XLI I.

Quod Statuta Communitatis Mantuae, quoquo modo officium sanctae Inquisitionis impediencia moderantur, vel abrogentur.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Episcopo Mutinensi salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Implacida relatio nuper nostrum turbavit auditum, quod videlicet Communis Mantuanorum, cum deberent dilectis filiis Fratribus Praedicatoribus, Inquisitoribus pravitate haeretica, in illis partibus a Sede Apostolica deputatis, circa extirpationem pravitate hujusmodi de suis finibus, toto posse assistere tamquam fidei zelatores; ipsi agentes in contrarium, statuta damnabilia ediderunt, per quae negotium fidei, quod per fratres ipsos salubriter geritur, ut in eo procedi libere nequeat, directe impeditur, vel etiam indirecte.

§. 1. Quocirca fraternitati tuae, per Apostolica scripta, sub excommunicationis poena fir-

miter praecipiendo mandamus, quatenus associatis tecum aliquibus discretis, & Deum timentibus viris, statuta hujusmodi, quae a Mantuanis, vel quibuslibet aliis hominibus, ordinata, & facta dicuntur Mantuae, ac in toto ipsius districtu, per quae ipsi negotio possit obstaculum provenire, diligenter inquirere, ac etiam invenire: & quae sita, & inventa ad tale reducere, ac reduci facere moderamen procures, quo per ipsa districtorum Inquisitorum processus non impediantur in aliquo, vel quomodolibet retardentur, faciens nihilominus, quod statuta quaelibet ipsi negotio contraria, & quibus posset impedimentum aliquod Inquisitoribus afferri eisdem, quo minus per eos, juxta formam sibi a praedicta Sede traditam, procedi libere valeat in eodem, in Civitate praefata, vel alibi in ipsius districtu nullatenus observentur. Potestatem, Antianos, & consilium Civitatis ejusdem, per excommunicationem in personas eorum, & commune praedictum, per interdictum in Civitatem, ipsam sententias, ad id, appellatione postposita, compellendo.

Datum Viterbii decimoquinto Kalendas Januarii, Pontificatus nostri anno tertio.

Dat. die 18. Dec. 1257. Pont. An. III.

XLI I I.

Confirmatio Privilegiorum Archiepiscopalis Sancti Spiritus in Saxia de Urbe, ejusque Fratrum Hospitalium, & Grangiarum, & praecipue Montis Pessulan. subjeclorum enumeratio.

Ex Regest. Vatic.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magistro Hospitalis Sanctae Mariae in Saxia de Urbe, ejusque Fratribus tam praesentibus, quam futuris regularem vitam professis in perpetuum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Inter opera pietatis, quae secundum Apostolum promissionem habet vitae, quae nunc est pariter, & futurae, Hospitalitatem nobis specialiter, & frequenter divina Scriptura commendat, utpote quae illa omnia comprehendit, propter quae Dominus in ultimo disculionis examine remuneraturum se bonos, & malos asserit puniturum. Haec enim pascit esurientes, sitientes potat, colligit hospites, nudos vestit, & non solum infirmos visitat, sed eorum in se infirmitates assumens, infirmantium curam agit, in carcere positos subvenit, & quibus vivis in infirmitate communicat, participat in sepultura defunctis. Per hanc quidam Angelis receptis hospitio placuerunt cum Abraham, & Loth hospitalitati vacantes Angelos meruerunt hospitari, per quos Abraham jam senex future sobolis promissionem accepit, & Loth fuit de incendio Sodomae liberatus. Duo quoque Discipuli, qui Jesum hospitio coeperunt, quem in expositione Scripturae non noverant, in panis fractione noverunt. Per hanc superflua divitum, quae congregata forte servarentur ad mortem, in necessitates pauperum erogantur ad vitam. Per hanc terrena in caelestia, & transitoria in aeterna felici commercio commutantur, dum per manus thesaurizamus Pauperum in Coelis, ubi nec erugo, nec tinea demolitur, & ubi

Hospitalitatis encomium

ubi fures non effodiunt, nec furantur, & facimus nobis de mammona iniquitatis amicos, qui cum defecerimus, in aeterna tabernacula nos admittant. Hac igitur attendentes Hospitale vestrum, quod non solum pro nostra, sed Praedecessorum, ac Successorum, & Fratrum nostrorum Episcoporum, Presbyterorum, atque Diaconorum Romanae Ecclesiae Cardinalium, tam vivorum, quam etiam defunctorum salute apud Sanctam Mariam in Saxia, locum utique satis idoneum, ad hospitalitatis officium exercendum, elemosynis Ecclesiae Romanae solemniter est constructum, in quo recipiuntur, & reficiuntur Pauperes, & Infirmi, & exhibentur alia opera pietatis ad exemplar felicitis recordationis Innocentii Tertii, Honorii, & Gregorii Praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communimus. Statuentes, ut Regularis Ordo, qui secundum Deum, & Institutionem Fratrum Hospitalis Sancti Spiritus ibidem institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona idem Hospitale in praesentiarum iuste, ac canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis praesente Domino poterit adipisci, firma vobis, vestrisque successoribus, & illibata permaneant. In quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis, locum ipsum, in quo praefatum Hospitale situm est, cum omnibus pertinentiis, Ecclesiam Sancti Corradi cum omnibus pertinentiis, Sancti Leonardi Pontisgrandinati, Sancti Egidii de Rapello, Sanctae Crucis de Diatio, Sancti Laurentii extra Diatium, Sanctae Mariae de Capodamele, ac Sancti Spiritus de Claramonte, Ecclesias cum omnibus pertinentiis earundem, de Wivelle de Scofalt, & de Wimpin Ecclesias cum omnibus pertinentiis earundem; de Bravi, de Vallecaja, de Porcaricia, de Paulo, & de Ofano Grangias cum omnibus pertinentiis earundem; Sancti Spiritus de Miliana, Sancti Spiritus de Argentea, Sancti Spiritus de Laudo, Sancti Spiritus de Segolva, Sancti Spiritus de Gualtera, Sancti Spiritus de Brageriaco, Sancti Spiritus de Pontebordone, & Sancti Spiritus de Montevalenti Hospitalia cum omnibus pertinentiis eorumdem; de Divione, de Dole, de Tornodro, de Basi, de Sancta Severa, & de Bisuntio Hospitalia cum pertinentiis eorumdem; Ecclesiam, & Hospitale de Novoforo, & Hospitale de Gomunda, de Mennim, de Vienna, & de Cracovia Hospitalia cum omnibus pertinentiis eorumdem; Grangiam, & Hospitale, quae habetis in loco, qui vocatur Favento, cum omnibus pertinentiis eorumdem; Ecclesiam, & Hospitale de Calci cum omnibus pertinentiis eorumdem; Hospitale de novo castro de Sausanna, Monasterium Sancti Heliae quondam Ordinis Sancti Benedicti Nepesin. Diocesis cum Ecclesiis, Castris, juribus, & pertinentiis suis, quod de Fratrum nostrorum consilio vobis, & per vos Hospitali vestro duximus conferendum cum Terris, Pratis, Vineis, nemoribus, usugiis, & Pascuis in bosco, & plano in Aquis, & Moleudinis in viis, & semitis, & omnibus aliis liber-

Hospitale S. Spiritus in Saxia sub tutela suscipit Apostolica.

Nona omnia ei confirmat.

tatibus, & immunitatibus suis; hoc tamen adiecto, ut in eadem Ecclesia quatuor semper ad minus sint Clerici regulam ejusdem Hospitalis professi, qui pro nobis, & Praedecessoribus, ac Successoribus, & Fratribus nostris vivis pariter, & defunctis specialiter observantes omnia spiritualia liberaliter administrent, & super illis nullius, nisi Romani Pontificis correctioni subiaceant; Ad quem quoties expedierit monitione praemissa charitativa fiat a Fratribus proclamatio propter Deum, ut ipse cognita veritate decernat, quod suo prudenti consilio duxerit providendum. Ipsi autem victu, & vestitu contenti, quem eis secundum eandem Regulam praecipimus exhiberi, divinis vacent officiis, & intendant Ecclesiasticis Sacramentis, ita quod de aliis Hospitalis negotiis praeter concessionem Magistri se nullatenus intromittant, sed omnia dispositioni tuae filii Magister, & Successorum tuorum, vel eorum, qui per te, vel per eos ad hoc fuerint deputati sine contradictione, ac murmuratione relinquunt. Caterum quoniam praedictus Praedecessor noster Honorius unione ejusdem Hospitalis, & Sancti Spiritus in Montepessulan. Vobis, & Hospitali vestro in spiritualibus, & temporalibus perniciosam, & damnosam cognovit, ipsam de consilio Fratrum suorum dissolvit, statuens, ut nec istud illi, nec illud isti in aliquo teneatur, nec vobis, & illis aliquid sit commune; Non obstante Privilegio dicti Innocentii, vel suo, si quod super unione ipsa apparuerit impetratum. Verum postmodum Rector, & Fratres praedicti Hospitalis de Montepessulan. per Procuratorem ad hoc legitime constitutum ipsum Hospitale suum cum omnibus domibus sibi subiectis, & subiacendis in posterum, ac universis rebus, juribus, & rationibus suis auctoritate bonae memoriae Stephani tituli Sanctae Mariae Transiberim Presbyteri, & Raynerii Sanctae Mariae in Cosmedin Diaconi Cardinalium, quos ad id praefatus deputaverat Gregorius Domui vestrae sponte, ac voluntarie submiserunt, ut idem Hospitale cum domibus suis vobis, & domui vestrae ita sit suppositum, & subiectum, sicut domibus Hospitalis Hierosolymitan. & Militiae Templi sunt subiectae, ac suppositae domus suae. Quam submissionem, & subjectionem adjicientes duximus auctoritate Apostolica confirmandam. Caeterum cum Ecclesia Sanctae Mariae in Saxia, & Hospitale constructum ibidem ad nos nullo mediante pertineant, eo salvo, quod Clerici ejusdem Ecclesiae debent ex nostro mandato Basilicae Principis Apostolorum in Scrutinio, Baptismo, & Lethania, ne disparis conditionis homo praefatur eidem, & servus, qui alii Domino fiet, aut cadat, praeponeatur Hospitali praedicto, quod nostrae tantum est jurisdictioni subiectum, personam tuam filii Magister, & Successorum tuorum Praedecessores nostri praefati a potestate Praelatorum quorumlibet eximere procurarunt. Nos vero sicut persona tua exempta dignoscitur, sic Fratres domus Hospitalis ipsius a quorumlibet Praelatorum eximimus potestate, ita ut nullus in eis interdicti, vel suspensionis, & excommunicationis sententiam sine speciali mandato Sedis Apostolicae audeat promulgare, quam si fecerit decernimus non tenere. Et quia in vestra Re-

Quae servanda sunt in Ecclesia eidem Hospitali subiectis.

Hospitale Montepessulan. ab eisdem disjunctum;

Eidem vero subiectum.

Uterque Magister soli Romano Pontifici subiectus.

Card Praeceptoris auctoritas qualis.

De Receptoribus elemosynarum.

Privilegia.

In spiritualibus Diocesis Fratres subiacent.

Alia Privilegia.

Post factam professionem nemini ab eisdem discedere licet.

Regula continetur, quod correctio Clericorum, & cura spiritualium ad Praeceptorem Laicum non pertineat, sed ad Cardinalem, qui ad curam Hospitalis per Sedem Apostolicam fuerit deputatus, praesentium auctoritate statuimus, ut idem Cardinalis, qui pro tempore fuerit, tam in Hospitali vestro, quam etiam domibus vobis immediate subiectis, aliquibus de Cappellanis vestris Presbyteris, qui sint timorati, providi, ac discreti, spiritualium curam committat, qui ipsam libere exercere valeant usque ad suam beneplacitum voluntatis. Si qui vero Fratrum vestrorum, qui destinati fuerint ad elemosynas colligendas in quamlibet Civitatem, Castellum, vel Villam advenerint, si forte locus ille a divinis officiis fuerit interdictus, pro Omnipotentis Dei reverentia in eorum adventu jucundo semel in anno pulsatis campanis aperiant Ecclesiam, ut super elemosynis acquirendis verbum exhortationis ad Populum in Ecclesia proponatur. Decernimus insuper, ut Receptores Fraternalitatum, sive Collectarum vestrarum, salvo jure Dominorum suorum in Beati Petri, & nostra protectione consistant, & pace in terris, in quibus fuerint, potiantur. Simili etiam modo sancimus, ut quicumque in vestra fuerit Fraternalitate receptus, si forsitan Parochialis Ecclesia, cujus ipse Parochianus extiterit, a divinis fuerit officiis interdictus, cumque mori contigerit, ipsi Sepultura Ecclesiastica non negetur, nisi excommunicatus, aut publice usurarius, vel nominatim fuerit interdictus. Decimas autem de terris, & vineis, quas ad opus infirmorum, & Pauperum propriis manibus, aut sumptibus colitis, de terris habitis ante Concilium generale, sive de nutrimentis animalium, seu de fructibus hortorum vestrorum nullus exigere, vel extorquere praesumat: liceat autem vobis in domibus vestris, quas in praesentiarum habetis, vel in futurum eritis habituri ad opus vestrum, & familiae vestrae, necnon infirmorum, & Pauperum ibidem manentium Oratorum, & Cimiterium sine impedimento cujuslibet contradictionis habere. Crisma vero, Oleum Sanctum, Consecrationes Altarium, seu Basilicarum, Ordinationes Clericorum, qui ad ordines fuerint promovendi, a Dicecesanis suscipietis Episcopis, si quidem Catholici fuerint, & Communionem Sacrosanctae Romanae Sedis habuerint, & ea vobis sine pravitate qualibet voluerint exhibere. Alioquin liceat vobis quemcumque malueritis Catholicum adire Antistitem, gratiam, & communionem Apostolicae Sedis habentem, qui nostra fretus auctoritate, quod postulat, impendat. Cum autem generale interdictum Terrae fuerit, liceat in Ecclesiis vestris, clausis Januis, exclusis Excommunicatis, & Interdictis, non pulsatis Campanis, suppressa voce divina officia celebrare. Liceat quoque vobis liberas, & absolutas personas de saeculo fugientes ad conversionem recipere, ac eas absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli Fratrum vestrorum post factam in locis vestris professionem, fas sit absque Magistri sui licentia inde discedere, nisi astrictioris Religionis obtentu. Discedentem vero absque communionem litterarum vestrarum cautione nullus audeat retinere. Si qui vero fratrum vestrorum post factam professio-

nem, turbatores Religionis vestrae, vel inutiles fuerint fortassis inventi, liceat tibi filii Magister, & Successoribus tuis eos cum assensu, & consilio sanioris partis Capituli amovere, ipsisque licentiam dare ad alium ordinem, ubi secundum Deum vivere valeant transeundi, & loco eorum alios subrogandi, qui unius anni spatio in vestra societate probentur, quo peracto, si mores eorum exegerint, & ipsi utiles fuerint ad servitium Hospitalis inventi Professionem faciant Regularem. Ad haec districtius inhibemus ne a te filii Magister, vel Successoribus tuis, & Fratribus Hospitalis ejusdem exigat ulla Ecclesiastica, secularive Persona fidelitates, hominia, juramenta, vel securitates reliquas, quae a Laicis frequentantur. Postremo decimas, quas consilio, & assensu Episcoporum a Clericis, vel Laicis potueritis obtinere, illisque, quas consentientibus Dicecesanis Episcopis, & Clericis, ad quos pertinent, acquirere, auctoritate vobis Apostolica confirmamus, & praesentis scripti privilegio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat praedictum locum temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere. seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva in omnibus Sedis Apostolicae auctoritate. De caetero Successores nostros obsecramus, & obtestamur in Christo Jesu, qui venturus est judicare vivos, & mortuos, ut locum vestrum cum personis, & rebus ad hospitalitatis officium deputatis tamquam speciales Patroni specialiter foveant, & defendant. Quoniam etiam certis piis locis teneantur ex Apostolica servitutis officio providere, huic tamen Hospitali, quod de bonis Ecclesiae Romanae fundatum est, & dotatum, & tam nostris, quam Successorum nostrorum diebus credimus ampliandum, curam debeat impendere speciale. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularive Persona, hanc nostrae Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertio, quarto communita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Judicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen. Amen.

Datum Viterbii per manum Magistri Jordani Domini Papae Subdiaconi, & Notarii secundo Idus Julii, Indictione prima, Incarnationis Dominicae, anno millesimo ducentesimo quinquagesimo octavo, Pontificatus vero Domini Alexandri Papae Quarti anno quarto.

Magistro vero licet inutiles & expellere.

Exemptiones.

Clausula pro locorum indennitate.

Dat. die 14. Junii 1258. Pont. An. IV.

Unio locorum omnium Congregationis Camaldulensis, Ordinis Sancti Benedicti, sub Regimine Prioris Eremi Camaldulen. Jurisdictione omnimoda ejusdem Prioris, in personis dictae Congregationis. Ac plurimarum gratiarum concessio.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori Camaldulensi, ac universis Abbatibus, Prioribus, & Abbatissis, eorumque Fratribus, & Sororibus Camaldulen. Ordinis, tam praesentibus, quam futuris Regularium vitam professis in perpetuum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Officii nostri cura nos admonet, & invitat pro Ecclesia statu satagere, ac eius quieti, & tranquillitati, auxiliante Domino, providere. Dignum namque, & honestati conveniens esse dignoscitur, ut qui ad animarum regimen Domino disponente assumpti sumus, eos & a pravorum hominum incurfibus tueamur, & B. Petri, atque Apostolicae Sedis patrocinio muniamus.

Ordinem in tutelam, & proprietatem Sedis Apost. suscipit.

§.1. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & Camald. Eremum, ac Monasteria, Prioratus, Hospitalia, & alia loca sibi subiecta, specialiter in jus, & proprietatem Beati Petri suscipimus, atque nostram, & praesentis scripti privilegio communimus, ac praecipimus, & praesentis Decreti auctoritate sancimus ne cuiquam omnino personae, Clerico, vel Monacho cuiuscumque ordinis, aut dignitatis, seu Laico, praesentibus, aut futuris temporibus, liceat Congregationes illas, & loca illa, quae praefata Eremi, sive Cenobii, disciplinam, & ordinem susceperunt, aut sunt in posterum susceptura, quaque hodie sub illius regimine continentur, ab eius ullo modo subiectione, & unitate dividere.

Omnemque Eremos, ceteraque bona eadem enumerans ipse confirmat.

§.2. Quae videlicet loca, & Congregationes, conservandae unitatis gratia propriis duximus vocabulis exprimenda. In Episcopatu Aretino, Ecclesiam Sancti Donati, quae Fons bonus dicitur, cum Hospitali, & omnibus pertinentiis suis. In ipsa Civitate Sancti Petri in Piculo, & Sancti Laurentini, Monasteria cum omnibus pertinentiis eorumdem. Ecclesiam Sancti Michaelis, cum omnibus pertinentiis suis, & omnibus, quae ab Episcopis Aretinis eidem Ecclesiae concessa esse noscuntur. Ecclesiam Sancti Martini, quae est juxta Letarcle, cum omnibus pertinentiis suis. Sylvae Munda, Sanctae Mariae de Agnano, Sancti Petri de Rota, & Sancti Salvatoris, Berardingatum Monasteria cum omnibus pertinentiis eorumdem. Sancti Savini in Celio, Sanctae Mariae de Pratalea, Sanctae Andree de Castilione, & S. Quirici de Rosis Monasteria, cum omnibus pertinentiis eorumdem. Ecclesiam Sancti Nicolai de Curte Luponis cum pertinentiis suis. Eremum, & Monasterium S. Egidii de Fleri cum pertinentiis eorumdem. S. Viriani, & S. Bartholomaei Anglarii Monasteria cum Castellis, & aliis pertinentiis eorumdem. Plebem Sanctae Mariae de Miciano, cum Ecclesiis, & aliis pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Joannis sitam in Castello An-

glarii cum pertinentiis suis. De Monte Aureo, de Viario, de Majone, & Castello Florentiani Ecclesias, cum pertinentiis earumdem. Ecclesiam Sanctae Mariae de Villa, quae dicitur Monicione cum pertinentiis suis. Ecclesiam S. Vitalis prope Lorentianum, cum pertinentiis suis. De Agna, de Soci, & de Coudolese Ecclesias cum pertinentiis earumdem. Letanias Plebis de Miciano. Visitationes Plebium de Bujano, & Partinæ, quemadmodum est ab Aretinis Episcopis ordinatum. Integras decimationes de Agna, Larniani, Pergentinae, Corsidiani, & Avanae, & quicquid habetis in Curte de Verazano. Item quicquid eidem Eremo Camaldulensi decimam suam dare voluerit, quae ab aliquo Aretino Episcopo recte ordinata, vel donata non fuerit, inde habeat facultatem, sicut ab ipsis Aretinis Episcopis constitutum est. Castrum quod vocant Mojona, cum omnibus pertinentiis suis, quod emisit ab Henrico Praeposito, & ceteris Canonicis Aretinis Villam de Moncione, quam emisit ab Abbate Sanctae Florae. Quicquid juris dicta Ecclesia Sancti Donati in Villa de Mojone, & in Villa de Moncione habet. Monasterium Sanctae Mariae de Thoma, cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Castell. Monasterium Sanctae Mariae Diciani cum pertinentiis suis, & Monasterium S. Sepulchri, cum toto Burgo S. Sepulchri, & omnibus pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Petri de Planetulo, cum Castello Planetuli, & omnibus pertinentiis suis. Plebem Sanctae Mariae de Soara, & Ecclesiam de Valialla cum Castello de Valialla, & omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Fesul. Monasterium S. Mariae in Poplena, & Ecclesiam S. Michaelis juxta Monasterium ipsum. Ecclesiam S. Bartholomaei de Castro Petronii, S. Margaritae in Pomino. S. Egidii in Gavisere, S. Nicolai de Monte Zano, & Sancti Miniatis de Lonnano Ecclesias, cum omnibus pertinentiis earumdem. S. Joannis de Prato Veteri, & S. Petri de Monte Muro, Monasteria cum omnibus pertinentiis eorumdem. In Episcopatu Floren. Sancti Petri de Luco, Sancti Salvatoris, Sanctae Mariae Magdalene de Pojio Bonitio, & Sancti Andree de Candiculis, Monasteria cum omnibus pertinentiis earumdem. Eremum de Buldrone cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Lucano, Monasterium Sanctae Jocundae, Monasterium Sancti Petri in Puteolis, cum Cappella Burgi Borcariae. Monasterium Sancti Salvatoris de Cantiniano, & Monasterium Sancti Andree de Sylva cum omnibus pertinentiis eorumdem. Hospitalia quod habetis, juxta Burgum Sancti Genicii. In Episcopatu Volat. Monasterium S. Iusti prope Civitatem eandem, S. Petri de Cerreto, Sanctae Mariae de Puliciano, & S. Petri in Fontiano, Monasteria cum omnibus pertinentiis eorumdem. In Episcopatu Pisarum, Sanctae Mariae de Morona, S. Stephani in Cintorio, & S. Savini in Moncione, Monasteria, cum omnibus pertinentiis earumdem. In ipsa Civitate Sancti Michaelis, S. Fridiani, & Sancti Zenonis, Monasteria, cum omnibus pertinentiis eorumdem. Hospitale situm prope Monasterium S. Fridiani. In Episcopatu Clusinen. Eremum, & Monasterium S. Petri de Vino, cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Massanen. Monasterium S. Ma-

S. Mamiliani cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Perus. S. Trinitatis, Sanctae Mariae de Monte Tetio, S. Agnetis, S. Severi, & Donati Ecclesias, cum omnibus pertinentiis earumdem. In Episcopatu Assinat. Monasterium Sancti Angeli de Rosano, cum pertinentiis suis. In Episcopatu Tudert. Monasterium S. Antonii cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Urbevetanen. Monasterium Sanctae Mariae in Sylva, cum S. Felicis, & S. Crucis, Sanctique Severi Ecclesiis, & omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Aesin. Monasterium Eremitae, & Ecclesiam Sancti Georgii, cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Auximan. Monasterium Sanctae Mariae in Serra, cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Ancon. Ecclesiam S. Luciae. In Episcopatu Pisaur. Monasterium Sancti Decentii, & Eremi Sajoli. In Archiepiscopatu Raven. Monasterium Sancti Apollinaris in Classe cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Montis Feretr. Monasterium Sanctae Trinitatis de Monte Herculis. In Episcopatu Foropopulien. Monasterium de Urano, cum iuribus, & pertinentiis suis. Hospitale Aymerici, & Ecclesiam S. Paterniani de Ferracciano. In Episcopatu Ariminen. Eremum Montis Salutis, cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Casen. Hospitale de Robereto, Ecclesiam Sanctae Mariae, quam habetis in loco, qui dicitur Casale, juxta Civitatem Foroliv. Monasterium S. Mariae de Insula, cum omnibus pertinentiis suis. Eremum de Fajola, Monasterium S. Mariae in Trivio. In Episc. Faven. Monasterium S. Hyppoliti, cum omnibus pertinentiis suis. Ecclesiam Sancti Eustachii sitam prope Civitatem Imolensem. In Episcopatu Bononien. S. Archangeli juxta Castellum Bristonum, S. Christinae, S. Damiani, & S. Mariae de Bethlehem Monasteria, cum omnibus pertinentiis eorumdem. Eremum Bononiensem, & Hospitale de Ravona, cum pertinentiis suis. In Episcopatu Veronen. Monasterium Sanctae Mariae de Vangaticia, cum omnibus pertinentiis suis. Monasterium quod Camaldulinum dicitur, cum pertinentiis suis. Ecclesiam S. Viti prope Vicentiam, cum suis pertinentiis. In Episcopatu Tarvis. Monasterium S. Christinae cum pertinentiis suis. Ecclesiam S. Michaelis in Palude prope Venetias, cum omnibus pertinentiis suis, & Eremum S. Mathiae de Murano. In Istria Monasterium S. Michaelis de Lemo, cum omnibus pertinentiis suis. In Episcop. Senen. S. Georgii de Api, & S. Vigili Ecclesias cum omnibus pertinentiis earumdem. In Insula Sardiniae Monasterium S. Trinitatis de Saccaria, cum omnibus pertinentiis suis. S. Eugeniae, S. Laurentii, S. Michaelis in Vanari, S. Mariae, S. Joannis in Altasar, S. Mariae in Contra, S. Joannis, S. Simeonis in Salvenero, S. Nicolai de Trulla, S. Petri in Scanu, S. Pauli in Cortoniano, & S. Petri in olim Ecclesias, cum omnibus pertinentiis earumdem. In Episcopatu Spoletan. Monasterium S. Sylvestri de Monte Subaci, cum omnibus pertinentiis suis. In Episcopatu Camerinen. Monasterium S. Helenae juxta flumen Aesinum, cum omnibus pertinentiis suis. Eremum Aquae Perellis, & Eremum de Quadrigaria, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, usuagiis, piscuis, in monte, & pla-

no, in aquis, & molendinis, in viis, & femitis, & omnibus aliis libertatibus, & immunitatibus suis. §.3. Sane statuimus, Monasteria, Prioratus, Ecclesias, Hospitalia, Cappellas, & loca praedicta, cum pertinentiis, & membris eorum, tanquam corpus unum sub uno capite, sub Priore dumtaxat Eremi supra dictae perpetuis temporibus permanere, ac sub illius disciplinae observatione persistere, sub illo inquam Priore, qui ab ipso Eremitis, & Congreg. Abbatibus, & Prioribus ipsius Ordinis, regulariter fuerit electus. Eremum quoque, Monasteria, Prioratus, Ecclesias, Hospitalia, Cappellas, & loca praescripta, personae ipsius Ordinis ab omni iugo, jurisdictione, & lege Dioecessana Archiepiscoporum, Episcoporum, Archidiaconorum, & quorumlibet Ordinariorum Judicum penitus eximimus. Retento nobis, & Ecclesiae Romanae annuo censu unius unciae auri in signum perpetuae libertatis, ut vos in speciales filios, & Apostolicae Sedis assumpti, nullius alterius iudicium subeat. §.4. Statuimus etiam, ut Eremus, Monasteria, Prioratus, Ecclesiae, Hospitalia, Cappellae, ac loca, & personae dicti Ordinis, tantum Romano Pontifici sint subiecta. Districtius inhibentes, ne quis Archiepiscopus, Archidiaconus, seu quilibet Judex Ordinarius, in Eremum, Monasteria, Prioratus, Ecclesias, Hospitalia, Cappellas, & loca, seu personas ejusdem Ordinis, excommunicationis, suspensionis, vel interdicti sententias promulgare, aut in eis correctionis, vel visitationis officium, sive jurisdictionem aliquam exercere, aut personas ipsas ad Synodum evocare, seu ab eis exactiones, vel collectas aliquas exigere, vel extorquere praesumat. Non obstante si aliqui Archiepiscopi, & Episcopi contra personas, vel loca, dicti Ordinis, pro subiectione Eremi, Monasteriorum, Prioratum, Ecclesiarum, Hospit., seu locorum dicti Ordinis, moverint quaxtionem, decernendo hujusmodi sententias si quas in personas Monasteriorum, Prioratus, Ecclesias, Hospit., & loca praedicta, per Archiepiscopos, Episcopos, Archidiaconos, & Judices Ordinarios, contra inhibitionem hujusmodi, promulgari contigerit, irritas, & inanes, & praedictas personas ad observationem praedictarum sententiarum aliquatenus non teneri. §.5. Praeterea inhibemus, ne aliqua persona ipsius Ordinis, vel alia, Monasterium aliquod, Ecclesiam, Hospitale, Cappellam, aut locum aliquem a dictae Congregationis unitate removere praesumat. Statuentes, ut Priori Eremi praefate, qui pro tempore fuerit, tanquam Pater dicti Ordinis, Abbates, Priores, Monachos, Conversos, Abbatissas, Moniales, Conversas, Hospitalarios, Monasteria, & loca ipsius Ordinis sine contradictione aliqua visitare, per se, vel alium, aut alios, quos duxerit ad hoc deputandos. Ac reformare Praelatos in Monasteriis, & locis praedictis instituire, ac desituere, & electiones eorum confirmare, prout secundum Deum, & instituta praefati Ordinis viderit expedire; ac omnem jurisdictionem in eos libere valeat exercere. §.6. Ad haec, concedimus vobis, ut liceat vobis Parochianis vestris per Monachos, & oblatos vestros Presbyteros divina Officia celebra-

Omnia Monasteria a Priore Generali regenda.

Qui ab Ordinis Abbatibus eligatur.

Omnia vetero Monasteria &c. soli Rom. Pontifici subiecta.

Et ab omni alia jurisdictione exempta.

Prioris Generalis supra ceteros autoritas.

Facultas Sacramenta Sacramentibus ministrandi.

re, ac celebrari facere injungi poenitentias, proponere verbum Dei, exhiberi alia Ecclesiastica Sacramenta, contradictione Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum Ecclesie Prælatorum aliquatenus non obstante.

Privilegia, & exemptiones nonnullæ.

§.7. Christa vero, Oleum Sanctum, Consecrationes Altarium, seu Basilicarum, Ordinationes Monachorum, & Clericorum, Benedictiones Abbatum, Abbatissarum, Monialium, Vasorum, & Vestium recipiendi a quocumque malueritis Catholico Episcopo, gratiam, & communionem Apostolicæ Sedis habente, qui nostra fretus auctoritate, quod postuletur, vobis impendat.

§.8. Præterea cum Generale interdictum terræ fuerit liceat vobis in Monasteriis, & locis vestris, exclusis excommunicatis, & interdictis, januis clausis, non pulsatis campanis, & voce submissa, divina Officia celebrare.

Facultas recipiendi in Ordine.

§.9. Porro laborum vestrorum de possessionibus habitis ante Concilium Generale, ac etiam novalium, quæ propriis manibus, aut sumptibus colitis, de quibus novalibus aliquis hæctenus non percepit, sive de hortis, virgultis, & piscationibus, vel de nutrimentis animalium vestrorum, nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere præsumat.

Professi vero ab eo discedere non licet.

§.10. Liceat quoque vobis personas liberas, & absolutas, e sæculo fugientes, ad conversionem recipere, ac eas absque contradictione aliqua retinere.

Nihil de Monasteriis alienandum.

§.11. Prohibemus insuper, ut nulli Fratrum, vel Sororum vestrorum, post factam in dicto Eremitio, seu Monasterio, aut locis ipsius Ordinis, seu Prioris nullus audeat retinere. Quod si quis forte retinere præsumperit, liceat dicto Priori in ipsos tam Prælatos, quam subditos Monachos, & Conversos, Abbatissas, Moniales, Conversas regularem sententiam promulgare.

Non fidei-jubendum, aut accipiendum mutuo.

§.12. Illud districtius inhibentes ne alicui Prælato, & Conventui ipsius Ordinis, Terras, vel Beneficium aliquod Ecclesiæ vestris collatum, liceat dare, vendere, obligare, alienare, sine prædicti Prioris licentia speciali. Si quæ vero donationes, vel alienationes, aliter quam ut dictum est, factæ fuerint, eas irritas esse censemus.

Sententia contra eos injulz late irrita.

§.13. Ad hæc, prohibemus ne aliquis Monachus, vel Conversus sub professione alicujus Domus Ordinis ejusdem astrictus, sine consensu, & licentia sui Prælati, ac majoris partis Capituli ejusdem Domus, pro aliquo fidei-jubeat, vel ab aliquo pecuniam mutuo accipiat ultra summam a Capitulo vestro constitutam, nisi propter manifestam domus ipsius utilitatem. Quod si quis facere forte præsumperit, non teneatur Conventus pro his aliquatenus respondere.

§.14. Cæterum si Archiepiscopi, vel Episcopi, aut aliarum Ecclesiarum Rectores, in mercenarios, vel familiares vestram, pro eo quod aliqua vobis obsequia ex charitate præstiterint, vel ad laborandum adiuverint, in illis diebus, in quibus vos laboratis, & alii feriantur, excommunicationis, suspensionis, vel interdicti sententiam promulgant, ipsam tamquam contra Apostolicæ Sedis indulta prolata, decernimus

penitus non tenere, nec litteræ illæ firmitatem habeant, quas tacito nomine Camaldulensis Ordinis, & contra indulta Privilegorum Apostolicorum contigerit impetrari.

Privilegia, alia.

§.15. Prohibemus insuper, ut intra fines Parochiarum vestrarum nullus sine assensu Dicecesani Episcopi, & vestro, Cappellam, vel Oratorium de novo construere audeat.

§.16. Sepulturam etiam locorum vestrorum liberam esse decernimus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati, vel interdicti sint, aut etiam publice usurarii, nullus obstet. Salva tamen justitia illarum Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur.

Libertates omnes, & consuetudines confirmantur.

§.17. Paci quoque, & tranquillitati vestræ, paterna in posterum sollicitudine providentes, auctoritate Apostolica prohibemus, ut infra clausuras locorum, seu granciarum vestrarum, nullus rapinam, seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, seu violentiam audeat exercere.

Clausule.

§.18. Præterea omnes libertates, & immunitates a prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, & aliis Archiepiscopis, Monasteriis, & locis vestris concessas, necnon libertates, & exemptiones secularium exactio-num a Regibus, & Principibus, vel aliis Christi fidelibus rationabiliter vobis indultas, ac etiam vestras antiquas, & rationabiles consuetudines, auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti Privilegio communimus.

§.19. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, Eremitum, Monasteria, Ecclesias, & loca prædicta temere perturbare, aut eorum possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare. Sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione, aut sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva Sedis Apostolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularive personæ, hanc nostræ Constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertioque commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate: reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ subjaceat ultioni.

§.20. Cunctis autem, qui eisdem locis suæ jura servare voluerint, sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Datum Viterbii per manum Magistri Jordani S. R. E. Vice-Cancellarii, & Notarii, decimo Kal. Augusti, indictione prima, Incarnationis Dominicæ Anno millesimo ducentesimo quinquagesimo octavo, Pontificatus vero Domini Alexandri Papæ Quarti, Anno quarto.

Dar. die 23. Julii 1258. Pont. An. IV.

XLV.

Ex Tabulario Ecclesie inquit editis Vgelli. Ita, Sac. Tom. 6.

Testimonium Alexandri PP. Castrum Acuti pleno jure ad Anagninam Ecclesiam pertinere.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Excoedum.

Anagnina Ecclesie de Alexandro in motibus agentis merito.

EX assumpto Apostolatus officio ad universas prospicientes Ecclesias, in eo præcipue debemus vigilantis sollicitudinis adhibere studium circa eas, ut cum Domini adjutorum ipsas in salubri statu regamus, & prospera earum jura opportuno ad hoc impensio munimine integra conservemus, ad vitanda pericula, quæ in his eisdem ingruere possent Ecclesiis, necessaria remedia prævidentes. Hanc inter alias Ecclesias Anagninam nostræ quidem nutricem adolescentiæ, ac magistræ affectu nimirum diligimus speciali, & dulcedinis uberum memoris meritis vehementer accendimus, ut ipsius honorem, & commodum attentius procuremus. Ibi enim bases sumptuosi nostri status, ibi nostræ provectionis exordia pullularunt, ipsa profectibus nostris dedit initium, ipsa ut mater nostra suis beneficiis pueritiam educavit, & ad salutaria documenta, Ecclesiastica erudit: illos, & in annis teneris, & per incrementa firmioris ætatis sedulum impendimus famulatum, & ab illius procedentes gremio potiorum ministeriorum subivimus onera, de quibus postmodum in sublimiores honores nostri rapuere præcessi: Quare convenit, ut pro ejus indemnitate propensius, & instantius vigilemus. Quia igitur in ipsa Ecclesia, cujus Canonicus fuimus, diu continuam residentiam fecimus, & in suis obsequiis longa decurrimus tempora, & explevimus plures annos, plene utique novimus jura, munimenta super ipsius pertinentiis manifesta sunt nobis, & de suis rationibus plenariam certitudinem obtinemus, sicut qui vidimus, & pertractavimus, & qui curæ hujus plurimum exitimus studiosi, certificati nihilominus ex dictis sinceris, & puris assertionibus antiquorum. Unde quia veraciter, & pro certo scimus, & tamquam de re omnino notoria, & evidentiissima plane constat nobis, quod Castrum Acuti Anagninæ Diocesis jamdudum ab eadem Ecclesia quondam Ildicio Judici Civi Anagnino, & ejus successoribus, vel hæredibus, seu posteris usque in tertiam generationem sub certo tenore locatum, ad Ecclesiam ipsam pleno jure pertinet.

Castrum Acuti quomodo ab Anagnina alienatum Ecclesia.

& sui juris, & proprietatis existit, ac ad eam temporale, sive seculare ipsius Castri dominium, omnisque illius jurisdictionis plene spectat. Nos ne de hoc ambigi possit in posterum, ne super eodem Castro calumniam, aut molestiam aliquo tempore prædicta Ecclesia patiatur, dicimus, assecuramus, & firmiter attestamus, quod præfatum Castrum Acuti, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis, ejusque proprietatis, dominium, & jurisdictionis integre, ut præmissum est, ad Ecclesiam pertinet memoratam, & ad firmam, & plenam hujus rei certitudinem, ac ad efficacem cautelam, perpetuamque memoriam præsentis testimonialis, quod super has litteras eidem Ecclesie de Apostolica providentia exhibemus, statuimusque itaque auctoritate

Ad eam pleno jure spectare declaratur.

Apostolica, ut hæ litteræ vim, robor, ac vigorem, & valorem legitimarum, & sufficientium probationum per omnia profus obtineant. Ita quod de hac re tam in iudicio, quam extra iudicium, etiam si nulla instrumenta, seu documenta super hoc apparuerint. Solis eisdem litteris firmiter absque ulla dubitatione credatur, ipsæque de hoc cunctis omnimodam certitudinem tribuant, ut faciant plenam fidem.

Nulli ergo omnino hominum liceat hæc nostræ concessionis paginam infringere &c.

Datum Viterbii sexto Idus Septembris, Pontificatus nostri anno quarto.

Dar. die 8. Septem. 1258 Pontific. Anno IV.

XLVI.

Declaratio quorundam dubiorum concernentium causam fidei Catholicæ, & pœnas hæreticorum, eorumque complicitum, & fautorum.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Fratribus Ordinis Minorum, Inquisitoribus hæreticæ pravitatis in administratione Sancti Francisci, præsentibus, ac futuris, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quod super nonnullis quæstionum articulis, in quibus causa fidei tangitur, nos consulere voluistis, sollicitudinis vestræ prudentiam in Domino commendamus.

Relapsus in hæresim quis dicitur.

§.1. Primus igitur vestræ consultationis articulus continebat, utrum dici debeat relapsus in hæresim, qui lapsus est in eam post abjuracionem ipsius, in qua non invenitur antea commississe; cum secundum proprietatem verborum non videatur relapsus, qui non fuerat ante lapsus? Ad quod taliter respondemus, quod talis, si tamquam accusatus, vel suspectus de hæresi eam in iudicio abjuravit, & postea committat in ipsa, censeri debet quadam juris fictione relapsus, licet ante abjuracionem suam plene probatum non fuerit crimen hæresis contra ipsum, dummodo hujusmodi prius orta suspicio, violenta fuerit, & certis, ac veris indicibus comprobata. Si vero levis, & modica, quamquam ex hoc sit gravior puniendus, relapsorum tamen in hæresim non debet pœna puniri, ex quo præsumi non potest verisimiliter ante lapsus in eam.

Etiam qui post abjuracionem favet hæresi.

§.2. Quæsitum est etiam circa idem, si is qui hæresim abjuravit, & per solam inexcusabilem receptionem, vel receptionem, aut deductionem, seu associationem, vel visitationem hæreticorum, sive dationem, vel missionem munerum, aut etiam alias in favorem eorum, qui excusari non possit, sine adoratione tamen (ut verbis vestris utamur) lapsus est postmodum, propter hoc debeat judicari relapsus: Et quidem si legitime constitit, vel etiam nunc constaret, quod tales ante hujusmodi abjuracionem in hæresi commississent, non est dubium eos per hoc fuisse relapsos: quia tunc dubitari non debet, ex approbati a se prius erroris consequentia, id fecisse.

§.3. Præterea nonnulli talium, ut proponitis, jurant coram Inquisitoribus tam de se, quam de